

“Vay Be! Kadına Bak; Mühendis...”

Fatma Bentli-Elektrik Elektronik Mühendisi
fatma.bentli@emo.org.tr

Ev ve tarımsal alanda aile işçisi olarak çalışan kadınlar, özellikle sanayi devriminden sonra iş yaşamında aktif olarak yer almaya başladılar. Teknolojik gelişmelerin katkısıyla beden gücünün etkisinin azalmasına paralel olarak kadınların daha fazla içine girdikleri iş dünyasında “cinsiyet ayrımcılığı”, kadınların “vasıfsız eleman, ucuz işgücü” sorununu daha can yakıcı olarak yaşamasına neden olmaktadır.

Yaşam içinde olağan karşılanan veya sorunlar arasında ötelenen, içselleştirilmiş olan cinsiyet ayrımcılığı, meslek seçimlerinde açıkça gözümüze çarpmaktadır. Toplumun düşünce yapısında yer edinmiş, değişime direnen yaklaşımlar, meslekleri de cinsiyetlere göre sınıflandırmıştır. Toplumda, özellikle mühendisliğin içinde bulunduğu

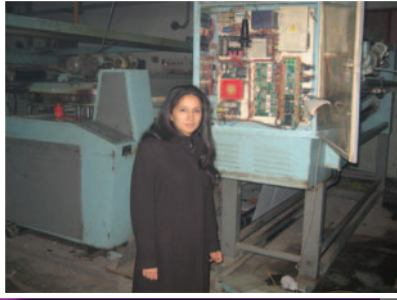
bazı meslekler için yapılan “kadınlara uygun olmayan, erkek işi” biçimindeki genel-geçer bir tanımlama kabul görmektedir. Öğretmen, hemşire, sekreter, terzi, aşçı gibi meslek dalları kadınlara yakıştırılırken, elektrik mühendisliği, inşaat mühendisliği, jeoloji mühendisliği, makine mühendisliği, bilgisayar mühendisliği, hakimlik, yöneticilik ve cerrahlik gibi meslek dalları erkeklerin çalışabileceği alanlar olarak dayatılmaktadır. Bu meslekleri seçen kadınlar, meslektaşları olan erkeklerle göre ya daha atıl pozisyonlarda çalışmak zorunda kalmakta ya da meslekte tutunabilmek için pek çok ödün vererek, çok daha fazla emek harcamaktadırlar.

Mühendis, “İnsanların her türlü ihtiyacını karşılamaya dayalı yol, köprü, bina gibi bayındırlık; tarım, beslenme gibi gıda;

fizik, kimya, biyoloji, elektrik, elektronik gibi fen; uçak, otomobil, motor, iş makineleri gibi teknik ve sosyal alanlarda uzmanlaşmış, belli bir eğitim görmüş kimse” olarak tanımlanmaktadır. Yükseköğrenim görme oranı giderek artan kadınların mühendislik mesleğine yönelmeleri, mühendislik mesleğinin beden gücüyle değil, akıl ve eğitimle bire bir ilişkili olduğunu göstermektedir.

Mühendislik mesleğini seçen kadınların çalışma koşulları, cinsiyet ayrımcılığı nedeniyle yaşadıkları zorlukları, Elektrik, Elektrik-Elektronik, Elektronik ve Bilgisayar Mühendisi kadınlar, Elektrik Mühendisliği Dergisi’ne anlattılar. Farklı yaş gruplarında bulunan ve farklı şehirlerde yaşayan 16 kadın mühendis, yöneltilen sorular kapsamında mesleki alanlarına yönelik görüş ve önerilerini aktardılar.

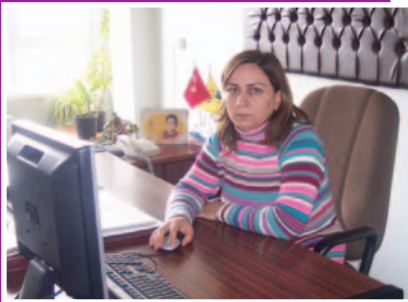
Toplumda “erkek işi” olarak görülen mühendislik mesleğini seçmiş, kamu, özel ve akademik alanda çalışan 16 kadın mühendis, Elektrik Mühendisliği Dergisi’nin sorularını yanıtladı. Farklı yaş gruplarından ve farklı şehirlerde yaşayan Elektrik, Elektrik-Elektronik, Elektronik ve Bilgisayar Mühendisi kadınlar yaşadıkları tüm zorluklara rağmen mühendislik mesleğinden vazgeçmeyeceklerini vurguladılar.

Elektrik-Elektronik Mühendisi
Beyza Metin (Bursa)

Elektrik-Elektronik Mühendisi
Dilara Zor Güzelgöl (Diyarbakır)

Elektrik-Elektronik Mühendisi
Güleser Çağdaş Çetinkaya (Diyarbakır)

Ankara'da TEİAŞ'ta çalışan Elektrik Mühendisi Nafiye Cazibe Köylüoğlu ve Elektrik Mühendisi Nagehan Abacılar, ODTÜ Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nde Öğretim Görevlisi Yrd. Doç. Dr. (Asst. Prof. Dr.) Pinar Şenkul, Başkent Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışan Elektrik-Elektronik Mühendisi Oya Çınar, özel bir şirkette çalışan Elektrik Mühendisi Serap Uçuran, Viyana'da özel bir şirkette çalışan Bilgisayar Mühendisi Haval Demir, Samsun'da Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Hatice Sezgin, Adana'da özel bir şirkette çalışan Elektronik Mühendisi Gülden Gözükara ve Bilgisayar Mühendisi Zeynep Eskiocak, Bursa'da bir otomasyon şirketinde çalışan Elektrik-Elektronik Mühendisi Beyza Metin, Diyarbakır'da Dicle Üniversitesi'nde Öğretim Görevlisi Elektrik Mühendisi Yurdağül Benteşen Yakut, EMO Diyarbakır Şubesi'nde çalışan Elektrik-Elektronik Mühendisi Dilara Zor Güzelgöl, özel bir şirkette SMM olarak çalışan Elektrik-Elektronik Mühendisi Sorgül Aytek, PTT'de Elektrik-Elektronik Mühendisi olarak çalışan Güleser Çağdaş Çetinkaya, Antalya'da özel bir şirkette şantiye şefi olarak çalışan Elektrik-Elektronik Mühendisi Zekiye Canlı, İstanbul'da kendi şirketinde çalışan Elektrik Mühendisi Ruhsar Kazak sorularımızı yanıtladılar.

“ERKEKLER GENLERİNDE MÜHENDİSLİK BİLGİSİ Mİ TAŞIYOR”

Kadın mühendisler, “Mühendislik mesleğinin erkeklere ait bir alan” olarak görülmesini ataerkil aile sistemine bağlarken, Haval Demir “Erkeklerin genlerinde mühendislik bilgisi taşıdıklarını da sanmıyorum” diye tepki gösteriyor. Çalıştığı işyerinde kendisine “Mühendis Bey” diye hitap edenlerin dahi olduğunu söyleyen Gülden Gözükara, “Mühendisliğin cinsiyeti olur mu

hiç?” diyor. Birçok kadının, mühendis veya eğitimi olsa bile cinsiyet ayrımcılığından “bihaber” olmasını “işin acı tarafı” olarak ortaya koyuyor.

Mühendisliğin kadınlar için uygun bir çalışma ortamı olmadığına ve erkeklerin mühendisliğe daha yatkın olduğuna dair iki çeşit önyargının varlığından bahseden Pinar Şenkul, bir mühendisin başarısını çalışmasının belirlediğini vurguluyor. “Bilgisayar Mühendisi” birçok başarılı kadın olduğuna dikkat çeken Şenkul, ev ve aileye ilişkin yükün paylaşarak taşınması gerektiğini düşünüyor.

Hiçbir mesleği kadın-erkek mesleği diye ayırmanın doğru olmadığını savunan Nagehan Abacılar, Mimarlık, Kimya ve Gıda Mühendisliği gibi dallarda kadınların çalışması kabul görünürken Elektrik, Makine ve Maden Mühendisliği gibi dalların kadınların çalışması için uygun görülmediği tespitini yapıyor.

Kadınların çok yaratıcı olmalarını gerektirmeyecek veya genel yargıya göre “erkek işi” olarak görülmeyen alanlara yakıştırıldığına dikkat çeken Hatice Sezgin, toplumun kadını teknik konularda üreten, planlayan, savunduğu fikir için mücadele eden, yöneten ve denetleyen konumlarda görmeyi kabullenmekte zorlandığını aktarıyor. Zeynep Eskiocak her ne kadar hukuksal anlamda kadın-erkek eşitliğinden bahsedilse de bu eşitliğin sosyal yaşama yansımamasından yakınıyor. Beyza Metin de işi dolayısıyla gittiği fabrikalarda işçilerin garip bakışlarıyla karşı karşıya kaldığını ve bir mühendisin kadın olamayacağı önyargısını kırmanın zor olduğunu ifade ediyor.

Nafiye Cazibe Köylüoğlu, 1973 yılında mezun olan bir kadın mühendis olarak “Mühendislik mesleğinde erkek ağırlığının yıllar içerisinde azaldığını görüyorum ve memnun oluyorum” sözleriyle, kadınların her şeye rağmen kat ettiği yolu gösteriyor. Meslektaşlarının çoğunun

erkek olduğunu belirten Köylüoğlu, mühendis olmanın aile, iş ve sosyal yaşamda olumsuz yanından daha çok olumlu etkileriyle karşılaştığını söylüyor.

“BİR KADININ EMRİNDE ÇALIŞMAM”

Haval Demir çalıştığı iş yerinde kadın ve erkek sayısının eşit olduğunu, ancak yönetici kadrolarda hiç kadın olmadığını vurguluyor. Erkek çalışma arkadaşlarından “Neden öğretmen ya da hemşire olmuyorsunuz” ya da “Benim eşim memur, evini de hiç ihmal etmez” gibi cümleleri çok duyduğunu belirten Demir, sistemi sorgulayan demokrat bir bakış açısına sahip erkeklerin bile ataerkil sistemi sorgulama konusunda çok isteksiz kaldıklarını belirtmeden geçemiyor. Kendisine de iş görüşmelerinden birinde açıkça evlenmeyi düşünüp düşünmediğinin sorulduğunu aktaran Demir, evliliğin ve çocuk sahibi olmanın kadın çalışan için dezavantaj olarak görülmesini eleştiriyor. Nagehan Abacılar da bir krizde işten ilk çıkarılacakların her zaman kadınlar olacağını düşünüyor.

Güliden Gözükara ise ataerkil düşünce yapısının toplumda fazlaca belirgin olduğunu, hatta “Ben bir kadının emri altında çalışmam” diyen çalışanlar dahi bulunduğunu kaydediyor. Gözükara, Türkiye standartlarına göre çalışma şartlarının iyi olduğunu, ancak erkek mühendise ayrı kadın mühendise ayrı ücret uygulaması yapan firmalar bulunduğunu belirtiyor. İşyerinde karar ve görüşlerin erkek mühendis arkadaşına sorularak alınmasına tepki göstererek, bu sorunu bir iç toplantıda dile getiren Güliden Gözükara, birlikte karar alınması gerektiğini anlatmak zorunda kaldığını aktarıyor. Gözükara, aynı pozisyonda daha önce de bir kadın mühendisin çalıştığını, bu tür sorunlar karşısında kadınların kendilerini geri plana çekmelerinin doğru olmadığını ifade ediyor.

23 yıllık iş yaşamında birlikte çalıştığı mühendislerin yüzde 85’inin erkek olduğunu kaydeden Nagehan Abacılar, bu sayısal verinin bir uzantısı olarak erkek mühendislerin iş yaşamında daha çok öne çıktığını belirtiyor. Seyahat gerektiren durumlarda önceliğin erkeklere verildiğini, uzun süreli eğitimlere erkek mühendislerin gönderildiğini aktaran Abacılar, bu durumun erkeklere daha sonra bir avantaj olarak geri döndüğü saptamasını yapıyor. Nagehan Abacılar, evlilik ve çocuk sonrasında iş yaşamında eskisi kadar aktif olmadığına da değiniyor.

YÖNETİCİ KADIN OLUR MU?

Zeynep Eskiocak ise kendi iş yerinde çalışanların çoğunu kadınların oluşturduğunu ve Türkiye şartlarında az rastlanan bir durum olduğu için kendini şanslı bulduğunu belirtiyor.

Kadın mühendis olarak şu an yönetici kadrosunda bulunan Güleser Çağdaş Çetinkaya, her kadınında yönetici olabileceğine inanıyor.

Hatice Sezgin, çalışanların ve yöneticilerin çoğunu erkeklerin oluşturduğu bir ortamda, yaşam içerisindeki ortak kullanıma dair birçok şey tasarlanırken kadın çalışanların akla gelmediğine dikkat çekiyor. Mühendislik eğitimi almış olmanın, mesleğinde çalışabilme dışında insana her alanda olumlu etkisini olduğunu düşünen Sezgin, mühendisliğin analitik düşünme ve çözüm üretme yeteneği kazandırdığına işaret ediyor. Topluma bir kadının mühendis olmasından daha çok “Elektrik Mühendisi” olmasının şaşırtıcı geldiği gözlemini aktaran Hatice Sezgin, iş yerinde ve evde tamirat yapılırken, teknik bir öneride bulunduğu önce ciddiye alınmadığını, mühendis olduğunu öğrendiklerinde ise şaşırıldıklarını anlatıyor.

Yöneticilerin Yalnızca Yüzde 16’sı Kadın

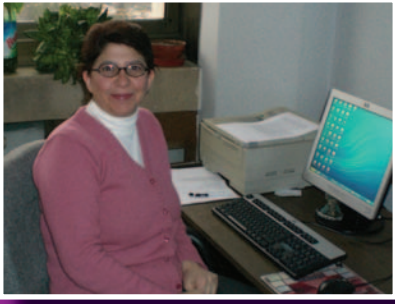
Türkiye İstatistik Kurumu’nun, (TÜİK) 1995-2005 yılları arasında kapsayan çalışmasına göre yükseköğrenim gören kadınlar, Türkiye’deki yükseköğrenim görmüş işgücü içinde yüzde 52.81 ile erkeklerden daha fazla paya sahiptir. Yine yükseköğrenim gören istihdam içinde de kadınlar yüzde 52.86 pay ile erkeklerin önünde görünüyorlar. Ancak lise ve dengi okullardan mezun olan kadınların işgücü içerisindeki ağırlıkları ciddi ölçüde azalırken, işgücü içindeki payları ile istihdam edilme payları arasındaki denge de bozuluyor. Yükseköğrenim gören kadınlar işgücü içinden istihdam edilme şansını aynı oranda yakalayabilirken, lise ve dengi okullardan mezun kadınlar aynı olanağa sahip olamıyor. Lise ve dengi okullardan mezun olan işgücü içerisinde yüzde 33.01 ağırlığı olan kadınlar, lise ve dengi okullardan mezun olanların istihdamı içerisinde yüzde 30.68 paya sahip olabiliyorlar.

TÜİK’in yine 10 yıllık dönemi esas alan meslek gruplarına göre yaptığı sınıflandırmada “kanun yapımcılar, üst düzey yöneticiler ve müdürlerin” yalnızca yüzde 16.33’ünün kadın olduğu belirlendi. Yani yükseköğrenim gören kadınlar erkeklerden daha fazla istihdam ediliyor olmalarına karşın yönetici kadrolarda görev alamıyorlar.

“İŞÇİLER SENİN YANINDA KÜFÜR EDEMEZ”

Bilgisayar Mühendisi
Haval Demir (Viyana)

Elektrik Mühendisi
Nagehan Abacılar (Ankara)

Elektrik-Elektronik Mühendisi
Oya Çınar (Ankara)

Bilgisayar Mühendisi
Pınar Şenkul (Ankara)

Beyza Metin, DSİ'de staj yaptığı dönemde ayrımıcılığa maruz kaldığından bahsediyor:

“DSİ’de staj yapmaya başlamıştım. İlk hafta proje bölümündeydim. Üniversitenin ilk yıllarıydı ve malzemeleri tanımak, atölyeye gitmek istediğimi dile getirdim ve biraz ısrarla da olsa Makine İkmal Bölümü’ne geçtim. Gittiğim yerde büro çalışanlarının dışında tesisteki tek kadın bendim. Yaklaşık 1000 kişi çalışıyordu. Atölyede kadın tuvaleti yoktu. Çalışanlar bana ‘Sen neden mühendislik seçtin? İngilizce öğretmeni olsaydın. Sen burada nasıl çalışacaksın? Sen direğe çıkabilir misin?’ gibi sorular soruyorlardı. Ben ‘Çıkarım direğe sizden de iyi çıkarım, ama artık mühendisler direğe çıkmıyor’ diye cevaplayınca bu sefer de ‘İşçiler senin yanında küfür edemez’ gibi şeyler söylüyorlardı. Posta başı yüz vermiyor, ben bir şeyler öğrenmek için peşinde dolanıyordum, fakat bir hafta süre geçmeden onlar bana ben de onlara alıştım ve düzgün bir çalışma ortamı oluştu. Bunun için erkek arkadaşlarıma göre çok daha fazla çaba harcamak zorunda kalmıştım.”

Metin, bazı iş görüşmelerinde kadınların evlenip evlenmeyeceği, çocuk düşünüp düşünmediği gibi sorularla, düşünüyorsa düşünmemesi gerektiği gibi dayatmalarla karşılaştığına dikkat çekiyor. “Siz kadınlar narin yaratıklarsınız, şantiyede narin ayaklarınızla nasıl yürüyeceksiniz?” gibi yaklaşımlara maruz kalan Metin, “Kadınlar 15. katta hiçbir güvenlik önlemi olmadan cam sillerken bunların hiçbirini düşünmüyorsunuz da, şimdi mi aklınıza geliyor?” yanıtıyla, “cinsiyet ayrımıcılığındaki çelişkiyi gözler önüne seriyor.

ERKEKLERDEN DAHA ERKEK KADIN YÖNETİCİLER

İş yerinde yönetici konumunda çalışan kadın mühendis görmediğini, daha önce çalıştığı yerlerdeki yönetici kadınları da “erkeklerden daha erkeklerdi” diye niteleyen Haval Demir, erkeklerin egemenliğinde olan mühendis dünyasında yönetici olmak için kadınların erkeklerden daha erkekçe davrandıklarına dikkat çekiyor. Demir, iş yaşamında tanık olduğu bir olayı şöyle aktarıyor:

“Önceki işyerimde bir kadın yöneticim vardı, ama terfi edemedi. Kendisinden teknik olarak, yönetici olarak her anlamda daha az yetenekli olan başka bir erkek çalışan, mühendis olmamasına rağmen yönetici oldu.”

Haval Demir, kadın olması nedeniyle düşüncelerinin ve önerilerinin fark edilebilmesi için “bağırarak konuşmaktan” yorulduğuna değinirken, “Teknik olarak çözüm ürettiğinizde sesinizi duyurmak için erkeklerden iki kat daha fazla ses çıkarmanız gerekiyor” diyor.

Üniversite gibi ayrımıcılığa en az geçit verecek ortamlardan birinde çalıştığını ifade eden Hatice Sezgin, zaman zaman yöneticiler değiştiğinde olumsuzluklar yaşanabildiğini, kadınların yokmuş gibi görüldüğünü, diğer yandan bazı yöneticilerin de kadınlar gününe ilişkin özel etkinlik düzenlediğini anlatıyor. Fiziksel varlığınız ve yaptığınız işleri görmezden gelerek veya küçümseyerek bir çeşit dolaylı cezalandırma biçimine girdiğini belirten Sezgin, “Bu nedenle, bilimsel, sosyal ve kültürel yanlarınızı doğru olarak ortaya koyup, gerçek değerlerinizi biçirmek için çaba harcamanız gerekiyor” diyor.

“SEYAHAT EDEMEZSİN, KOÇAN SENİ KISKANIR”

1983 yılında siyasi nedenlerle kendi istemi dışında çalıştığı birimin değiştirildiğini belirten Serap Uçuran, yeni gittiği birimde kadın olması nedeniyle müdürün kendisinin o birimde çalışmasını istemediğini şöyle aktarıyor:

“Müdür önce ‘Burada çok seyahat var, yarın evlenirsin kocan seni kıskanır’ diye diretti. Her branştan bir mühendisten oluşan ekiple seyahatlere altı kişi gidiliyordu. Ben itiraz edince bu kez ‘Arkadaşların eşleri seni kıskanır’ dedi. Ben de ‘O da o arkadaşların sorunu beni ilgilendirmez’ dedim. Müdür beni bir hafta inatla işe başlatmadı. Aslında devlet dairesinde başlatmama gibi bir lüksü yok. Ancak bir yıl sonra önce kafaları olmak üzere olumlu yönde çok şeyi değiştirdiğimi, önceki tavrından utanç duyduğunu söyleyerek benden özür diledi.”

Vasıfsız işçi ve ucuz iş gücü olarak görülen kadınlar, mühendis dünyasında ayakta kalabilmek adına iki kat emek harcıyorlar. Erkeklerin kazancı “evi geçindiren asli gelir” olarak görülürken, kadınların kazancının “ek gelir” olarak nitelendirilmesi, kadınların ucuz iş gücü olarak çalıştırılmaları ve krizde işten çıkarılacakların başında yer almalarına neden oluyor.

Uçuran’ın anlatımıyla 2000 yılında diğer bir ayrımcılık örneği de şöyle yaşanıyor:

“Mesai sonrası her meslekten bir kişi genel müdürlük makamından ‘çıkılabilir izni’ gelene kadar büroda kalıyordu. Bizim birimin başkanı sekreterini gönderiyor ve kalan mühendislerden kadın olanın o süre içinde kendisine sekreterlik yapmasını istiyordu. Ben ‘Niçin kadın olacak, ben sekreterlik yapmam, yazılı talimat verin’ deyince veremedi. İki mühendis genç kız benimle birlikte tavır koydu ve biz sekreterlik yapmadık. Tabii ki yapanlar oldu. Ancak biz üç kadın yeni yıl geldiğinde maaş zammını tam alamadık. Birimizin başkanı sicilimizle oynamış. Bir yıl boyunca eksik maaş aldık ve yasal olarak hiçbir şey yapamadık.”

“ERKEK GİBİ KADIN HELAL OLSUN”

Kadınların pazarlama, satış sektörü ve vitrin işleri gibi alanlarda daha rahat yükselebildiğine dikkat çeken Beyza Metin, bunun temelinde ise kadını meta olarak gören anlayışın yattığını aktarıyor. Metin, mühendisliğin sürekli okumayı, kendini geliştirmeyi, yeni gelişmelerden haberdar olmayı gerektiren bir meslek olduğunu, ev yaşamında iş bölümü olmadığı zaman kadınların bunları yapamaz duruma geldiğinin altını çiziyor. Kadınların bir işi iyi yaptıklarında “Erkek gibi kadın helal olsun” denildiğini, bunun ilk başta erkeklerle bahsedilen olumlu özellik nedeniyle gurur okşayıcı bir söz gibi gelse de, aslında kadını aşağılayan ve hor gören bir anlayışın yansıması olduğunu söylüyor. Metin, “Bizler kadın olarak, kadın kimliğimizle erkeklerin yapabileceği işleri yapabiliriz” sözleriyle duruşunu ortaya koyuyor.

Oya Çınar, kadın meslektaşlarının sektörde oldukça önemli ve kilit pozisyonlarda yöneticilik görevlerini başarı ile yürüttüklerini belirtiyor.

Yurdağül Benteşen Yakut, yönetici kadrolara gelebileceğini, ancak erkek bir meslektaşına göre daha sancılı bir süreçten geçeceğini düşünüyor. Dicle Üniversitesi’nde öğretim görevlisi olan Benteşen Yakut, üniversitelerde rektörlerin, dekanların ve bölüm başkanlarının erkek olduğuna dikkat çekiyor.

Mesleğini bilinçli olarak seçtiğini söyleyen, erkeklerin yoğun olduğu bir alanda çalışma tercihinin de toplumdaki önyargıya karşı bir duruş olarak gören Dilara Zor Güzelgöl, erkek meslektaşlarıyla işyerinde aynı koşullarda çalışsa da evde kadınların erkeklerden daha çok yorulduğunu ifade ediyor. Modern erkeğin “asli görev” değil, “yardımcı olarak” ev işlerine yaklaştığını, bu nedenle iş yerlerinde zaman zaman kadınlar için “pozitif ayrımcılık” yapılması gerektiğini savunuyor.

EVİ GEÇİNDİREN ERKEK, KADININ KAZANCI EK GELİR

Zekiye Canlı, “evi geçindirme sorumluluğunun” erkeğe yüklenmesi, kadının kazancının halen ailede “ek gelir” olarak görülmesi ve düşük ücretle çalıştırılmasının, işten çıkarmalarda öncelikli olarak kadınların tercih edilmelerine neden olduğunu belirtiyor. Beyza Metin de aynı düşünceyi paylaşıyor.

Kadınların mesleki alanlarında yeterlilik ve uzmanlık edinebilmesi için erkekler göre daha fazla çaba sarfetmek zorunda kaldığını anlatan Sorgül Aytek, ev ve işyeri arasında yaşanan kimlik sorununun yalnızca evli kadınlar için geçerli olmadığını dikkat çekiyor. Aytek, kadının iş hayatına girmesinin

Elektrik-Elektronik Mühendisi
Sorgül Aytek (Diyarbakır)

Elektrik Mühendisi
Yurdagül Benteşen Yakut (Diyarbakır)

Elektrik-Elektronik Mühendisi
Zekiye Canlı (Antalya)

toplumdaki gerçekliği değiştirmedini belirtiyor.

Nagehan Abacılar, annelik ve iş yaşamı arasında kalmış bir kadın olarak sıkıntı yaşadığını aktarıyor. Serap Uçuran'ın ise bu soruna çözümünü "İşte de kadın gibi kadın, evde de kadın gibi kadın olarak yaşamak" anlayışında görüyor.

Çocukluktan itibaren alınan eğitimin kadınların önceliğinin ev olması yönünde olduğunu kaydeden Pınar Şenkul, bunun kadınlarda ev ve işle ilgili sorumluluklara yetişememe ve çelişki hissi yarattığından söz ediyor. İkinci çocuğunu bekleyen, Bilgisayar Mühendisi ve Akademisyen Pınar Şenkul, doğum süreciyle birlikte iş-ev dengesinin değişeceğini, ancak bir süre sonra yeniden denge kurmayı umut ediyor. Doğum iznine ilişkin olarak, yakın zamanda yasal düzenlemelerin yenilenmesi ve iyileştirilmesinin kadınlara bu çelişkiyi aşmaları için önemli bir destek olduğunu belirten Şenkul, erkeklere de doğum izni verilmesi gibi uygulamaların ev yaşamında sorumlulukların paylaşımı açısından önemine işaret ediyor.

Erkeklerin karşılaştıkları askerlik sorununun "sürelî" olduğunu, ancak kadınların "doğurgan" sorunlarla karşı karşıya bulunduğunu ifade eden Serap Uçuran, çalıştığı şirketlerde "Şantiyeye kadın mühendis göndermeyin" diyen müteahhitler olduğunu ve inatla kadın mühendis istemeyen müteahhitlere hep "kadın kontrol mühendisi" gönderdiğini aktarıyor. Yaşadığı sorunların ve ayrımcılıkların yanında iş yaşamında "Vay be kadına bak, hem de elektrik mühendisi" tavrıyla çok kez karşılaştığını da aktaran Uçuran, erkek işi gibi görünen Elektrik Mühendisliği mesleğini yapıyor olmaktan mutlu olduğunu ifade ediyor.

KADINLAR MÜHENDİSLİKTE VAZGEÇMİYOR

Kadınların yalnızca mühendislik değil, diğer mesleki alanlarda ayrımcılıkla karşı karşıya kaldığını düşünen Ruhsar Kazak, "Yeniden dünyaya gelme ve meslek seçimi yapma şansım olsa yine mühendis olurum, yine Elektrik Mühendisi olurum" diyor.

Ortaokuldan beri olmak istediği bir mesleği seçmiş olan Yurdagül Benteşen Yakut, Elektrik-Elektronik Mühendisliği'ne ilgi duyan gençlere mesleğini öneriyor. Yakut, hangi dalda olursa olsun mühendisliğin bir insanın kendini sürekli güncellemesini, buna bağlı olarak hayatın içinde kalmasını ve kendine öz güven duymasını sağlayan bir meslek dalı olduğunu altını çiziyor.

Yaşamın hiçbir alanının kadınlar için kolay olmadığını, sadece iş yaşamında değil, her alanda toplumsal öğretilerin değiştirilmesi gerektiğini vurgulayan Haval Demir, "Bunu ancak biz, kadınlar her alanda örgütlenerek yapabiliriz" sözleriyle çözümü ortaya koyuyor.

Kadınların oldukça cesur, güvenilir, bir işi yapmaya niyetlendiklerinde son derece kararlı olabileceklerini düşünen Nagehan Abacılar "Neden mühendislikten vazgeçelim ki?" diyor.

Türkiye'de hem "kadın" olmanın hem de "mühendis" olmanın zor olduğunu, "kadın mühendis" olmanın zorluluğunun ise çarpma kuralına göre hesaplanabileceğini söyleyen Zeynep Eskioçak, sözlerini şöyle tamamlıyor:

"Ünlü bir söz vardır; 'her başarılı erkeğin arkasında bir kadın vardır' diye, biz bu kalıbı kırıp erkeklerin arkasındaki görünmeyen karakterler değil, onların yanında, omuz omuza başarılı birer kadın mühendis, doktor, bilim insanı vb. olarak durduğumuz zaman gerçek kimliğimize kavuşacağız."